

ترجمه و تالیف: محمد صادق امینی

yeshar0072003@yahoo.com

جایگاه و نقش مشاورهای سیاسی در مبارزات انتخاباتی

نقش و جایگاه یک مشاور آن چنان اهمیت دارد که معمولاً از مشاور تبلیغاتی به عنوان مربی سیاسی یاد می شود

نداشته و با بی توجهی هر چه تمام تر از کنار مشاور می گذرند. از نگاه این کاندیداها می توان هزینه ای را که صرف استخدام یک مشاور می شود در تبلیغات مصرف کرده و به این ترتیب آرا بیشتری کسب کرد، بنابراین این کاندیداها هزینه ای را که باید صرف استخدام مشاور با تجربه نمایند کورکورانه صرف چاپ و تبلیغات بر روی کاغذ می کنند بدون این که به این نکته توجه کنند که با استفاده از یک مشاور با تجربه می توان هزینه مادی تبلیغات را کاهش داد. کاندیداهایی که با گذشت زمان و کسب تجربه در نبردهای انتخاباتی به اهمیت غیر قابل انکار مشاور کارآمد پی برده اند بدون توجه به هزینه استخدام یک مشاور با تجربه مشتاقانه در جستجو و کسب رضایت مشاوران حرفه ای هستند. این در حالی است که این اقدام آنها ممکن است از سوی سایر کاندیداها نوعی بی تجربگی در امور سیاسی تلقی شود.

ولی در آینده ای نه چندان دور و در زمان شمارش آرا کاندیداهای مغرور و بی تجربه دست به دهان شده و از این موضوع تعجب می کنند که

منظور خدمت! کسب قدرت بیشتر یا نهایتاً حفظ بقای خود در صحنه های سیاسی از هیچ تلاشی به خاطر آن کوتاهی نمی کنند. در کنار تمام فعالیت های گوناگون از قبیل تبلیغات رسانه ای، مطبوعاتی و سخنرانی ها و... که کاندیداها به منظور کسب پیروزی های نهایی انجام می دهند تاکتیک های میانبری نیز وجود دارد که کاندیداها می توانند با استفاده از آن در مدت زمانی کوتاه و با صرف کمترین هزینه بیشترین آرا ممکنه را به دست آورند.

یکی از موثرترین این تاکتیک ها که کاندیداهای با تجربه به هیچ وجه حاضر نیستند از آن چشم پوشی کنند استخدام یک مشاور سیاسی باهوش و با تجربه است. با کمی تامل در نحوه مبارزات انتخاباتی کاندیداها در سطح داخلی و بین المللی به این حقیقت پی می بریم که همیشه در کنار کاندیداهایی که توانسته اند به موفقیت برسند مشاور با تجربه ای حضور داشته است. با این حال تعدادی از کاندیداهای بی تجربه به مشاور و اهمیت مشاوره برای پیروزی در انتخابات اعتقادی

از زمانی که بعد از فروپاشی حکومت های دیکتاتوری، ملت ها با پدیده ای به نام انتخابات آشنا شده اند مدت زمان زیادی می گذرد. شرکت در انتخابات با توجه به کشور و فرهنگ حاکم بر آن جامعه برای ملت های مختلف از اهمیت متفاوتی برخوردار است. در حالی که مردم در کشورهای اسلامی شرکت در انتخابات را یک فریضه دینی می دانند در سایر کشورهای جهان، به خصوص کشورهای غربی شرکت در انتخابات با اهداف ملی و سیاسی دیگری صورت می گیرد. مردم و احزاب سیاسی با توجه به روند انتخابات، نحوه تبلیغات کاندیداها را به دقت پی گرفته و سعی می کنند در میان کاندیداهای شرکت کننده محبوب ترین و کارآمدترین کاندیدی ممکن را انتخاب کنند. با توجه به بالا رفتن درک و شعور سیاسی مردم در عصر حاضر کاندیداهای انتخاباتی باید تلاش مضاعف تری نسبت به گذشته به منظور جلب آرا مردم و کسب پشتیبانی احزاب سیاسی از خود نشان دهند. پیروزی در مبارزات انتخاباتی یکی از بزرگترین دغدغه های سیاستمدارانی است که به

چرا با صرف هزینه‌های سنگین، موفق به جلب نظر و آراء مردم نشده اند! معمولا یک مشاوره سیاسی درصد قابل توجهی به میزان رای کاندیداها در انتخابات و مقدار بیشتری در پیشی گرفتن آنها از سایر رقبایشان کمک می‌کند. هیچ جادویی در کار نیست. یک مشاور خوب به علت تجربه ای که در طول سال‌ها مشاوره کسب کرده می‌تواند کمک موثری برای کاندیدا باشد. این تجربه به کاندیداها کمک می‌کند تا دقیقا اقداماتشان را در زمانی که باید انجام دهند انجام داده تا بتوانند در مبارزات انتخاباتی پیروز میدان باشند.

چرا داشتن مشاور ضروری است؟

سوالاتی که یک کاندیدا باید از خود بپرسد این است که من چطور می‌توانم بیشترین رای ممکنه را بدست بیاورم؟ چه کارهایی را باید انجام دهم تا در پیروزی من نقش موثری داشته باشد؟ چقدر باید برای پیروزی ام هزینه کنم؟ شعار تبلیغاتی من چه باید باشد؟ چه موضوعاتی مرا نگران می‌کند؟ چطور باید در مورد رقبایم صحبت کنم؟ چطور باید دوستان و دشمنان واقعی ام را تشخیص دهم؟ دیدار و تماس با چه کسانی و تلاش برای کسب حمایت کدام احزاب به احتمال پیروزی من در انتخابات کمک می‌کند؟ در هنگامی که سایر کاندیداها با شعارهای تبلیغاتی و ... سعی در زیر سوال بردن موقعیت من دارند چطور باید از خودم دفاع کنم؟ پاسخ تمام این سوالات بسته به زمان و مکان... و سایر موارد کاملا متفاوت است. مردمی که در انتخابات می‌خواهند به یک کاندیدا رای دهند به برنامه‌های متعددی که مشاوران طراحی کرده‌اند توجهی نمی‌کنند آنها فقط به نحوه عمل کاندیدا توجه می‌کنند. حقیقت این است که مردم در انتخابات بیشتر به نحوه عمل و تبلیغات کاندیداها توجه می‌کنند تا به این که کدام کاندیدا برای پیروزی اش فعالیت و تبلیغ بیشتری می‌نماید. بنابراین اگر تصمیم شما به عنوان یک کاندیدا برای شرکت و پیروزی در انتخابات جدید است باید از بهترین مشاوران سیاسی برای رسیدن به پیروزی استفاده کنید. یک کاندیدا به راهنمایی‌های ساده و ابتدایی نیازی ندارد. معمولا در زمان انتخابات پیشنهادات و طرح‌های مختلفی از سوی دوستان و آشنایان‌تان به شما پیشنهاد می‌شود ولی باید بهترین آنها را انتخاب کنید. انتخابات زمان مناسبی برای ریسک کردن نیست.

یک کاندیدا باید دقیقا به عواقب سخنرانی‌ها و اقدامات خود فکر کند و حرفی نزند که موقعیت او را زیر سوال ببرد. یک کاندیدا باید دقیقا بداند که بهترین زمان برای اجرای تاکتیک‌هایش چه وقت است. یک کاندیدا به یک ندای بیرونی (مشاور) نیاز دارد که دقیقا به او بگوید که چه کاری باید انجام دهد. همین طور که بیشتر مردم تصور رفتن به دادگاه بدون وکیل را نمی‌کنند یک کاندیدا نیز نباید تصور کند که به داشتن مشاور نیازی نداشته و به تنهایی می‌تواند به نتیجه دلخواه خود که همان پیروزی در انتخابات است برسد.

ورود به عرصه انتخابات بدون داشتن مشاور مانند ورود به بیمارستانی بدون دکتر یا پر کردن یک فرم مالیاتی بدون کمک یک حسابدار است. با وجود تمام مطالب ذکر شده گاهی اوقات کاندیداها به دلیل تعدادی از پیروزی‌های کوچک و مقدماتی فکر می‌کنند می‌توانند به تنهایی برای انتخابات برنامه‌ریزی کنند. آینده کاری و اعتبار یک کاندیدا به نحوه عملکرد او بستگی دارد. اگر یک کاندیدا هر چند که از شهرت خوبی نیز در بین مردم برخوردار باشد بدون تفکر وارد میدان شود به زودی اعتبار و شهرت خود را از دست خواهد داد. انتخابات برای کاندیداها یک بازی نیست بلکه حیات سیاسی آنان به نتیجه انتخابات بستگی دارد. کاندیداها می‌توانند موفق کسانی هستند که چند سال قبل از زمان انتخاب شروع به کار می‌کنند. در فعالیتهای سیاسی از خود چهره‌ای فعال و پر انرژی نشان می‌دهند. با اقشار مختلف مردم و تشکل‌های سیاسی دیدار و گفت‌وگو می‌کنند و سعی می‌کنند برای خود حامیانی پیدا کنند. تبلیغ فقط در زمان انتخابات مثل درس خواندن شب امتحان است. مطمئنا کسی می‌تواند بهترین نمره را کسب کند که مطالعه و تلاشی پیوسته و منظم داشته است.

پنج دلیل برای انتخاب مشاور:

۱. با وجود تمام مطالب بیان شده ممکن است این سوال برای شما مطرح شده باشد که مشاور خوب چه کارهای مفیدی می‌تواند برای کاندیدا انجام دهد؟ مشاور شما با بررسی و تجزیه و تحلیل شرایط سیاسی و اجتماعی و میزان قدرت رقبای شما می‌تواند به این نتیجه برسد که احتمال موفقیت شما در انتخابات تا چه حدی است. مشاوران با بررسی نتایج انتخابات سال‌های گذشته

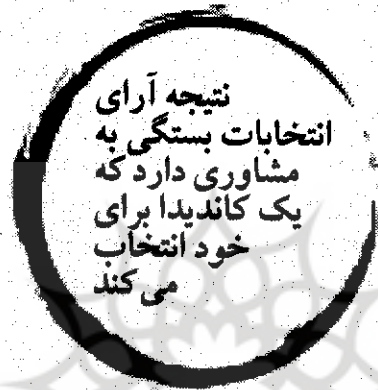
و میزان شرکت مردم هر منطقه و پیش‌بینی علائق، نیازها و ... می‌توانند متن سخنرانی‌های شما را با توجه به خواست مردم آن منطقه تهیه کنند. با چنین اقدامی آنها می‌توانند میزان نوسان آراء مردم را در هر منطقه پیش‌بینی کرده و به شما بگویند که با فعالیت در کدام مناطق می‌توانید بیشترین آراء را جذب کنید. نتایج چنین مطالعاتی اطلاعات مورد نظر را در اختیار شما قرار می‌دهد و با بررسی آمار متوجه می‌شوید که به منظور پیروزی در مسابقه با توجه به نوسان آراء هر منطقه چه مقدار رای باید به دست آورید که با توجه به آنها برنامه ریزی‌های آینده را انجام دهید. همچنین کمک مشاور تصمیم‌گیری نهایی را برای شما آسان تر می‌کند و برای شما شرایطی را مهیا می‌سازد که از تمام حوزه‌های انتخاباتی آراء مطلوبی را به دست آورید. از آنجایی که حیات سیاسی و اعتبار آینده کاندیداها تا حد زیادی به میزان آزایی که آنها در انتخابات به دست می‌آورند بستگی دارد حتی ممکن است نتایج بررسی‌های مشاوران باعث حفظ آبروی یک کاندیدا در آینده گردیده و سبب شود که قبل از این که در عمل به این نتیجه برسد که تلاش او بی نتیجه خواهد بود در اندیشه به چنین تصمیمی برسد و در زمان و مکان مناسب خود را از جریان مسابقه خارج کند. یک مشاور خوب کسی است که قبل از این که یک متن سخنرانی برای کاندیدای خود تهیه کند نتایج انتخابات دوره‌های قبل را مورد مطالعه و بررسی قرار داده و بعد تصمیم به برنامه ریزی کند. اهمیت برنامه‌ریزی برای یک کاندیدای ریاست جمهوری تا حدی است که حتی اگر او بخواهد یک لیوان آب بخورد باید با نقشه و حساب شده این کار را انجام دهد.

۲. مشاور خوب می‌تواند بهترین شعارهای تبلیغاتی و متن‌های سخنرانی را برای شما بنویسد. یک مشاوره حرفه‌ای با نوشتن و طراحی کردن موقعیت‌های تاثیرگذار می‌تواند برای کاندیداها آراء مثبت خلق کند. اصولا از آنجایی که مشاوران حرفه‌ای می‌دانند سخنرانی‌های خوب در ذهن شنوندگان تبدیل به آراء مثبت می‌شود بسته به اشخاصی که قرار است برای آنها صحبت شود با توجه به شرایط زمانی و مکانی متن‌های جداگانه‌ای می‌نویسند. نقش مشاور در پیروزی‌های انتخاباتی فقط محدود به نوشتن متون سخنرانی نمی‌شود بلکه دامنه فعالیت‌های مشاور

حتی شامل تصمیم‌گیری در مورد مسایل مالی نیز می‌شود. البته بیشتر کاندیدها و مشاوران در مورد مسایل مالی با یکدیگر اختلاف پیدا می‌کنند. در صورتی که یک کاندیدا در برنامه‌های مالی مشاور خود دخالت کند نمی‌تواند امید به پیروزی بزرگی داشته باشد. این مشاور نیست که باید با کاندیدا به توافق برسد بلکه کاندیدا باید نظر مشاور را جلب کند و به او آزادی عمل بدهد تا بدون دغدغه برنامه‌های خود را طراحی کند. در سیاست اصطلاحی به این مضمون وجود دارد که " طرح بدی که مردم به آن اعتقاد دارند بهتر از طرح خوبی است که هیچ کس آن را دنبال نمی‌کند" بدیهی است که یک طرح خوب هم کاندیدا و هم مردم را به سوی یک توافق مشترک راهنمایی می‌کند. اگر طرح کاندیدایی نتواند اهداف مورد نیاز مردم و جامعه را تامین کند از نظر مردم مردود است. برای مثال در جامعه‌ای که مردم آن از گرانی رنج می‌برند اگر کاندیدایی با شعار کار آفرینی، مبارزه با فساد اقتصادی و... وارد میدان شود نمی‌تواند امیدی به موفقیت خود داشته باشد. اگر یک کاندیدا مشاوره مقتدر برای خود انتخاب نکرده باشد دست سایرین را برای دخالت در برنامه‌های خود باز گذاشته است. به این ترتیب هر کسی به کاندیدها برنامه‌ای را پیشنهاد می‌کند و توانایی تصمیم‌گیری درست را از کاندیدها سلب می‌کند. به این ترتیب کاندیدا دیگر نمی‌تواند برنامه‌های مورد نظر خود را اجرا کند و خود را در دام محدودیت‌هایی که اطرافیان برای او درست کرده‌اند گرفتار می‌بیند.

۳- وجود یک مشاور حرفه‌ای برای کسانی که قصد تصدی پست ریاست جمهوری را دارند حیاتی‌تر از هر چیز دیگری است. این اهمیت تا آن جایی حایز اهمیت است که صاحب‌نظران صاحب نام عالم سیاست بر این موضوع تاکید می‌کنند که قبل از این که کسی بخواهد به فکر کاندید شدن باشد باید به این مساله فکر کند که چه کسی را باید به عنوان مشاور خود انتخاب کند. یک کاندیدا به کمک یک مشاور حرفه‌ای می‌تواند ابتکار عمل را در دست گرفته و از سایر رقبای خویش پیشی بگیرد. هیچ کاندیدایی نمی‌تواند بدون حمایت یک مشاور باتجربه جواب مناسب و قاطعی به متلک‌پرانی‌ها و

انتقادهای انتخاباتی سایر رقبای خویش دهد. معمولاً هنگامی که سایر رقبای یک کاندیدا او را مورد حمله تبلیغاتی قرار می‌دهند مشاور خوب از موقعیت ایجاد شده به نفع کاندیدای مورد حمایت خود استفاده کرده و شرایط و افکار مردم را به نفع کاندیدای مورد نظر تغییر می‌دهد، با این حال اگر یک کاندیدا بدون کمک مشاور وارد میدان مبارزه شود فقط می‌تواند در برابر حملات سایر رقبای خود حالتی تدافعی گرفته و نتواند هیچ حمله موثری به سایر رقبا داشته باشد. با تجزیه و تحلیل جریان

انتخابات در تمام کشورهای جهان می‌توان به این نتیجه رسید که معمولاً کاندیدها برای رقابت با یکدیگر اول سعی می‌کنند از ضعف شروع کرده تا به رقبای اصلی خویش برسند. برای این کار معمولاً کاندیدها سعی می‌کنند با کمک مشاوران خود نقاط ضعف رقبای خویش را پیدا کرده و از همان ناحیه بر آنان اعمال فشار کنند. در عالم سیاست اصطلاحی با این مضمون وجود دارد که " نتیجه آرای انتخابات بسته به مشاوره است که یک کاندیدا برای خود انتخاب می‌کند". همچنین یک مشاور خوب می‌تواند به عنوان یک مربی ایفای نقش کرده و افراد مشتاقی را که می‌خواهند برای کاندیدای محبوب خود تبلیغات کنند را آموزش دهد بدون این که هزینه‌ای را صرف استخدام افراد حرفه‌ای کند از داوطلبین مشتاق در حد نیروهای حرفه‌ای استفاده می‌کند. بدین ترتیب مشاور می‌تواند مطمئن شود که همه چیز طبق نقشه پیش می‌رود و جای نگرانی وجود ندارد. مشاور خوب برنامه‌ای را طراحی می‌کند که کاندیدا و اعضای تیم تبلیغاتی او حداقل هفته‌ای یک بار با یکدیگر ملاقات داشته و همه امور را مورد ارزیابی قرار دهند. قبل از این که بازدید از طرف کاندیدا صورت بگیرد او باید مطمئن شود که نتیجه بازدید مثبت است. برای مثال یک کاندیدا نباید از مکان و محلاتی دیدن کند که در آنجا طرفداران زیادی ندارد. چرا که چنین بازدید می‌تواند نتایج منفی داشته و مردم آن منطقه با سوالاتی که از کاندیدا می‌پرسند موقعیت او را تهدید می‌کنند. معمولاً رقبا و مطبوعات تحت کنترل آنها نیز از چنین بازدید و سوال و جوابها تا حد ممکن برای زیر سوال بردن موقعیت رقبای خویش استفاده می‌کنند. مشاور خوب قبل از این که اجازه دهد کاندیدای خود از جایی بازدید کند شرایط پیروزی را در آن منطقه فراهم می‌کند.

۴- مشاور، مربی سیاسی کاندیدا است: اگر بخواهیم اهمیت نقش مشاور را تشبیه کنیم باید از یک تیم فوتبال استفاده کنیم. مشاور، مربی تیم است و کاندیدا، کاپیتان و سایر بازیکنان نیز اعضای تیم تبلیغاتی او هستند. یک مربی خوب می‌داند که از چه بازیکنانی باید در در خط حمله و از چه بازیکنانی باید در

خط دفاع استفاده کند. یک مشاور خوب می‌داند که معمولا مردم که همان تماشاچیان مسابقه هستند چه نوع بازیکنانی را دوست دارند و می‌تواند با برنامه ریزی مناسب و تعلیم بهترین سبک برخورد با مردم کاندیدای خود را به بازیکن محبوب مردم تبدیل کند. همچنین یک مربی خوب می‌داند که چگونه باید با بحران‌های احتمالی مقابله کرده و با بستر سازی مناسب بحران را در کانالی هدایت کند که از نیروی آن برای حمله بر رقیب خویش استفاده کند. در روانشناسی اصطلاحی وجود دارد که می‌گوید "واکنشی نباشید، عامل باشید" این به این معنی است که کاندیدا باید همیشه ابتکار عمل برای حمله را در دست داشته باشد نه اینکه اجازه بدهد دیگران به او حمله کنند و او فقط به دفاع بپردازد. همه کاندیداهای انتخاباتی با بحرانی‌هایی رو در رو می‌شوند اما یک مشاور با تجربه می‌داند چگونه می‌توان از دل‌گرایدی گذشت بدون این که هیچ خطری او و تیمش را تهدید کند.

۵ - مشاوران حرفه‌ای با توجه به تجربه فراوانی که در طول حیات سیاسی خود کسب کرده‌اند به تمام زوایای پنهان و آشکار انتخابات آگاهی دارند. این افراد در طول فعالیت‌های حزبی و سیاسی خود دوستان زیادی پیدا کرده‌اند که می‌توانند از آنها برای تقویت نقاط ضعف تیم خود استفاده کنند. داشتن چنین اشخاصی زمان و هزینه فوق العاده‌ای را برای کاندیدا ذخیره و پس انداز می‌کند. این اشخاص از روابط دوستانه خود به نفع کاندیدای خود استفاده می‌کنند. دوستان سیاسی، اشخاص صاحب منصب، سرمایه داران و ... همه می‌توانند از طریق به خدمت گرفتن یک مشاور خوب در خدمت کاندیدا باشند. این در حالی است که بدون داشتن یک مشاور، کاندیدا نمی‌تواند از حمایت چنین اشخاصی برخوردار باشد. هنگامی که شخصی می‌خواهد در چنین حوزه‌ای سرمایه گذاری کند به این مساله فکر نمی‌کند که کاندیدای مورد نظر کیست بلکه به این موضوع نگاه می‌کند که مشاور او کیست و آیا تصمیم برای سرمایه گذاری مالی عاقلانه است یا خیر؟

ویژگی های یک مشاور خوب

هنگامی که یک کاندیدا می‌خواهد یک مشاور خوب برای خود انتخاب کند باید شخصی را انتخاب کند که دارای هوش، تجربه و سوابق درخشانی باشد. مشاور مورد نظر شما باید حداقل

۸ سال سابقه فعالیت سیاسی داشته باشد. بسیاری از کسانی که توانسته‌اند یک مبارزه انتخاباتی را به خوبی مدیریت کنند تصمیم می‌گیرند در انتخابات بعدی نقش مشاور داشته باشند. اگر مبارزه انتخابی شما هم مانند مبارزه قبلی باشد آنها می‌توانند به خوبی ایفای نقش کنند چون صاحب یک تجربه موفق هستند. مشاوران با تجربه می‌توانند به بازیکنان کلیدی تیم انتخاباتی شما انرژی مثبت و اعتماد به نفس تزریق کنند. از آنجایی که مبارزات انتخابی بسیار مهیج هستند برخلاف سایر موارد تنها مشاورانی که دارای سن و سال زیاد باشند می‌توانند تضمین کننده موفقیت نهایی شما باشند. مشاور سیاسی هر چه مسن تر باشد قدرت تجزیه و تحلیل بیشتری از مسایل پیدا می‌کند. انتخاب مشاور یکی از تنها مواردی است که هر چه پیرتر آن را انتخاب کنید با کمک او، سن و تجربه‌اش می‌توانید گام‌های بلندتری به سوی موفقیت بردارید. اشتباهی که تعدادی از کاندیدانورها مرتکب می‌شوند این است که فکر می‌کنند اگر از مشاوران جوان استفاده کنند به علت انرژی جوانی این اشخاص می‌توانند درصد موفقیت خود را افزایش دهند در صورتی که مشاور حرفه‌ای مسن می‌تواند تنها با روزی چند ساعت فعالیت مغزی خود کاندیدا را به اهدافش برساند.

مشاوری که کاندیدا انتخاب می‌کند باید در درجه اول از نظر روحیه با کاندیدای مورد نظر خود هماهنگی داشته باشد. اگر کاندیدا بر سر مسایلی با مشاور خود توافق نظر ندارد حتی اگر بهترین مشاور دنیا نیز باشد باید از ادامه همکاری با او صرف نظر شود. کاندیداهای باید از انتخاب مشاورانی که روحیه منفی دارند پرهیز کنند. مشاوری که یک کاندیدا برای خود انتخاب می‌کند باید همیشه مانند یک موتور انرژی بخش به کاندیدای خود انرژی مثبت و اعتماد به نفس منتقل کند.

یک کاندیدا باید
به عواقب تمامی
سخنرانی‌ها و
اقدامات خود
فکر کند

کاندیداهای نباید در برابر مشاوران خود احساس ضعف و کمی کنند چرا که در چنین صورتی روحیه خود را از دست می‌دهند. مشاور خوب کسی است که به منظور افزایش اعتماد به نفس کاندیدای خود را در مقامی پایین تر از او قرار می‌دهد. مشاور خوب همیشه تلاش می‌کند چهره کاندیدای خود را در نظر مردم مثبت جلوه داده و احترام و مقام او را در بین مردم با صحبت‌های که در مورد او می‌کند افزایش دهد.

سوی مشاوران که عملکرد کاندیداهای را مورد بررسی قرار می‌دهند کاندیداهای نیز باید عملکرد مشاوران خود را به دقت مورد بررسی قرار دهند. در حقیقت به جز اشتباهاتی که خود کاندیداهای مرتکب می‌شوند هر اشتباه دیگری که اتفاق بیافتد تقصیر مشاور است. در حقیقت همان طور که مشاور از کاندیدای خود تعریف می‌کند کاندیدا نیز باید از مشاور خود و برنامه‌های جالب او در برابر سایرین تعریف و تمجید کند.

مشاور انواع گوناگونی دارد. تعدادی از مشاوران در زمینه انتخابات شهرداری‌ها صاحب تجربه هستند. همچنین تعدادی از مشاوران در زمینه انتخابات نمایندگان مجلس متخصص هستند. کاندیدا باید با توجه به نیاز خود از مشاور مورد نیاز و متخصص استفاده کند. برای مثال اگر کاندیدایی قصد شرکت در انتخابات ریاست جمهوری را دارد باید از مشاوری استفاده کند که در این زمینه تجربه دارد. خوب بودن حتی در سایر مواردی که ذکر شد دلیل موجهی برای انتخاب مشاور نمی‌تواند باشد. همچنین مشاوری که شما انتخاب می‌کنید باید بسیار باهوش باشد. زیرا شرایط انتخابات سال به سال عوض می‌شود و تاکتیک‌های متفاوتی از سوی کاندیداهای مختلف به کار گرفته می‌شود. مشاور خوب کسی است که دانش سیاسی خود را با گذشت زمان تکمیل می‌کند. برای مثال در سال‌های اخیر با وارد شدن اینترنت به صحنه مبارزات انتخاباتی بسیاری از کاندیداهای سعی می‌کنند با کرایه یا خرید سایت‌های اینترنتی از این امکانات برای کسب آرا بیشتر استفاده کنند. یک مشاور خوب باید قدرت انعطاف پذیری بالایی داشته و خود را با زمانی که در آن زندگی می‌کند هماهنگ کند و نباید تنها بر روی روش‌های قدیمی تاکید داشته باشد او باید از هر مکانی که در آن امکان تبلیغ موثر وجود دارد برای تبلیغ کاندیدای خود استفاده کند.